T093 ATĐ 5 (36) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q131-Đại Chủng Uẩn-Luận về Duyên

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

CHÖÔNG V: ÑAÏI CHUÛNG UAÅN (Tieáp Theo)

Phaåm Thöù Hai: LUAÄN VEÀ DUYEÂN

LUAÄN VEÀ DUYEÂN (Phaàn 1)

Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân cho Ñaïi chuûng? Caùc chöông nhö vaäy vaø giaûi thích veà nghóa cuûa töøng chöông ñaõ lónh hoäi roài, tieáp ñeán neân phaân bieät roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì caàn phaûi ngaên chaën caùch noùi cuûa phaùi Thí Duï, phaùi aáy noùi taùnh cuûa duyeân khoâng phaûi laø phaùp coù thaät. Hoûi: Vì sao hoï ñöa ra caùch noùi naøy? Ñaùp: Bôûi vì döïa vaøo kinh. Nhö trong kinh noùi: "Voâ minh duyeân Haønh." Töôùng cuûa Haønh coù khaùc nhau, Voâ minh chæ coù moät töôùng, laøm sao moät töôùng cuûa Voâ minh laøm duyeân sinh ra töôùng khaùc nhau cuûa Haønh, maø duyeân laø thaät? Toân giaû cuõng noùi: "Duyeân laø teân goïi maø caùc Sö taïm thôøi thieát laäp, Theå khoâng phaûi laø coù thaät." Cuõng vì ngaên chaën nhöõng caùch noùi nhö vaäy ñeå hieån baøy roõ raøng theå cuûa caùc duyeân laø coù thaät. Neáu taùnh cuûa caùc duyeân khoâng phaûi laø coù thaät, thì taát caû caùc phaùp ñeàu khoâng phaûi laø coù thaät, bôûi vì Nhaân duyeân thaâu nhieáp taát caû caùc phaùp höõu vi; Ñaúng voâ giaùn duyeân thaâu nhieáp quaù khöù-hieän taïi, tröø ra tuï taâm cuoái cuøng cuûa A-la- haùn, coøn laïi taâm-taâm sôû phaùp; Sôû duyeân duyeân vaø Taêng thöôïng duyeân thaâu nhieáp taát caû caùc phaùp. Vaû laïi, neáu taùnh cuûa duyeân khoâng phaûi laø coù thaät, thì leõ ra khoâng thi thieát caùc phaùp raát saâu xa, nghóa laø khoâng döïa vaøo nhaân duyeân quaùn saùt bôûi vì taùnh cuûa caùc phaùp thoâ thieån deã bieát. Neáu duøng nhaân duyeân maø quaùn saùt, thì nghóa raát saâu xa vöôït quaù boán bieån lôùn, chæ rieâng Ñöùc Phaät môùi coù naêng löïc bieát ñöôïc chöù khoâng phaûi laø ai khaùc maø bieát ñöôïc. Laïi nöõa, neáu taùnh cuûa duyeân khoâng phaûi laø coù thaät, thì leõ ra khoâng thi thieát coù ba loaïi Boà-ñeà, ñoù laø duøng trí baäc Thöôïng quaùn xeùt nhaân duyeân cho neân ñaït ñöôïc Boà-ñeà cuûa Phaät, duøng trí baäc Trung quaùn xeùt ñaït ñöôïc Boà-ñeà cuûa Ñoäc giaùc, duøng trí baäc Haï quaùn xeùt ñaït ñöôïc Boà-ñeà cuûa Thanh vaên. Laïi nöõa, taùnh cuûa nhaân duyeân khoâng phaûi laø thaät coù, thì leõ ra khoâng thi thieát coù ba phaåm Tueä, ñoù laø Tueä phaåm Haï seõ luoân luoân laø phaåm Haï, phaåm Trung seõ luoân luoân laø phaåm Trung, phaåm Thöôïng seõ luoân luoân laø phaåm Thöôïng, bôûi vì khoâng coù löïc cuûa duyeân thaät söï laøm cho taêng giaûm. Neáu nhö vaäy thì khoâng coù thaày troø-

daïy doã-luyeän taäp, vaø taùnh cuûa thaày troø leõ ra khoâng coù thay ñoåi gì caû. Toân giaû Dieäu AÂm cuõng ñöa ra caùch noùi naøy: "Neáu duyeân khoâng phaûi laø thaät thì leõ ra thaày khoâng neân laøm cho giaùc tueä cuûa hoïc troø chuyeån töø baäc Haï thaønh baäc Trung, chuyeån töø baäc Trung thaønh baäc Thöôïng. Bôûi vì

khoâng coù duyeân tu taäp laøm cho taêng tröôûng, cho neân thaày troø-daïy doã seõ khoâng ñöôïc thaønh laäp, thaày seã luoân luoân laø thaày-hoïc troø cuõng nhö vaäy.” Bôûi vì nhöõng lyù leõ ñaõ noùi nhö vaäy, cho neân bieát töï taùnh cuûa duyeân quyeát ñònh laø coù thaät. Hoûi: Neáu duyeân laø coù thaät thì nghóa cuûa kinh maø phaùi Thí Duï ñaõ daãn ra neân thoâng hieåu theá naøo? Ñaùp: Voâ minh tuy laø moät maø taùc duïng coù nhieàu, phaàn nhieàu duøng laøm duyeân sinh ra töôùng khaùc nhau cuûa haønh. Bôûi vì phaùp höõu vi tuøy theo caùc duyeân nöông nhôø, cho neân coù voâ löôïng moân vôùi taùc duïng khaùc nhau, ví nhö moät ngöôøi maø coù naêm khaû naêng nhöng khoâng traùi ngöôïc nhau, ñieàu aáy cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì hieån baøy töï taùnh cuûa caùc phaùp höõu vi yeáu keùm, khoâng coù theå töï mình daáy khôûi maø chaéc chaén phaûi nhôø vaøo duyeân khaùc, khoâng coù taùc duïng thaät söï-khoâng coù töï taïi, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Trong naøy, töï taùnh nghóa laø töï Theå cuûa phaùp. Hoaëc laø noùi ôû ñaây hieån baøy veà töï taùnh yeáu keùm cuûa caùc phaùp ñaõ sinh ra, bôûi vì yeáu keùm cho neân coù luùc nhôø vaøo boán duyeân, hoaëc laø ba-hoaëc laø hai môùi ñöôïc sinh khôûi. Haõy coøn khoâng coù phaùp naøo nhôø vaøo moät duyeân maø sinh khôûi, huoáng gì laø khoâng coù nôi naøo nhôø caäy? Nhö ngöôøi beänh hoaïn yeáu ñuoái, nhaát ñònh phaûi nhôø vaøo hoaëc laø boán-hoaëc laø ba-hoaëc laø hai duyeân ñaõ nöông nhôø maø ñöôïc sinh khôûi chuyeån ñoåi, haõy coøn khoâng coù nhôø vaøo moät duyeân, huoáng gì laø hoaøn toaøn khoâng nöông nhôø? Hoaëc laø noùi ôû ñaây hieån baøy veà töï taùnh yeáu keùm cuûa Nhaân duyeân töï nhieân sinh ra(naêng sinh), bôûi vì yeáu keùm cho neân hoaëc laø boán-hoaëc laø ba-hoaëc laø hai giuùp ñôõ nhau môùi coù theå sinh ra phaùp. Nhö ngöôøi yeáu ñuoái, hoaëc laø boán-hoaëc laø ba-hoaëc laø hai döïa vaøo nhau môùi coù theå laøm ñöôïc moät coâng vieäc. Nhö trong kinh noùi: “Saéc laø voâ thöôøng, nhaân duyeân cuûa saéc cuõng laø taùnh voâ thöôøng. Do voâ thöôøng maø khôûi leân thì saéc laøm sao thöôøng? Bôûi vì taùnh cuûa caùc phaùp höõu vi yeáu keùm cho neân khoâng coù theå töï nhieân daáy khôûi, nghóa laø phaùp aáy khoâng coù söùc maïnh ñeå coù theå töï mình sinh khôûi. Bôûi vì khoâng töï mình sinh khôûi cho neân nhôø vaøo nôi khaùc maø sinh khôûi, caàn phaûi nhôø vaøo söùc maïnh cuûa duyeân môùi ñöôïc

sinh khôûi. Bôûi vì nhôø vaøo duyeân khaùc cho neân khoâng coù taùc duïng, nghóa laø phaùp khoâng coù mong muoán daáy leân yù nghó naøy: Mình phaûi laøm vì ai, ai khieán mình phaûi laøm? Bôûi vì khoâng coù taùc duïng cho neân seõ khoâng coù töï taïi, nghóa laø trong caùc phaùp höõu vi khoâng töï taïi mình ñöøng khôûi leân- mình ñöøng dieät ñi.” Coù ngöôøi noùi: Vì loaïi boû nhöõng ngu doát veà duyeân khôûi, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Ngu doát veà duyeân khôûi, nghóa laø luùc aáy nghe noùi Voâ minh duyeân Haønh, cho ñeán Sinh duyeân Laõo töû, lieàn cho raèng chæ rieâng phaùp naøy laø phaùp duyeân khôûi. Nay caàn phaûi quyeát ñònh hieån baøy roõ raøng töø duyeân maø sinh ra, caùc phaùp trong-ngoaøi ñeàu laø duyeân khôûi. Vì nhöõng duyeân naøy cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø hai nhaân, ñoù laø nhaân Caâu höõu-Ñoàng loaïi. Cuøng sinh vaø höôùng veà vôùi nhau

laø nhaân Caâu höõu, sinh tröôùc vaø sinh sau laø nhaân Ñoàng loaïi. Taêng thöôïng, nghóa laø khoâng ngaên ngaïi ñoái vôùi sinh khôûi, vaø chæ rieâng khoâng coù chöôùng ngaïi. Ñaây laø döïa vaøo töôùng chung cuûa chuûng loaïi maø noùi. Nhöng boán Ñaïi chuûng coù möôøi moät loaïi, ñoù laø sôû y cuûa Nhaõn xöù cho ñeán sôû y cuûa Phaùp xöù. Sôû y cuûa Nhaõn xöù cuøng vôùi sôû y cuûa Nhaõn xöù laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi sôû y khaùc chæ laø moät Taêng thöôïng, cho ñeán Sôû y cuûa Phaùp xöù cuøng vôùi sôû y cuûa Phaùp xöù laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi sôû y khaùc chæ laø moät Taêng thöôïng. Ñaïi chuûng sôû y cuûa Nhaõn xöù laïi coù hai loaïi, ñoù laø traùi vaø phaûi. Sôû y cuûa beân traùi cuøng vôùi beân traùi laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi sôû y cuûa beân phaûi chæ laø moät Taêng thöôïng. Sôû y cuûa beân phaûi cuøng vôùi beân phaûi laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi sôû y cuûa beân traùi chæ laø moät Taêng thöôïng. Ñaïi chuûng sôû y cuûa Nhaõn beân traùi laïi coù hai loaïi, ñoù laø do nuoâi lôùn vaø dò thuïc sinh. Nuoâi lôùn cuøng vôùi nuoâi lôùn laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi dò thuïc sinh chæ laø moät Taêng thöôïng. Dò thuïc cuøng vôùi dò thuïc laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi nuoâi lôùn chæ laø moät Taêng thöôïng. Ñaïi chuûng dò thuïc laïi coù hai loaïi, ñoù laø dò thuïc cuûa nghieäp thieän vaø dò thuïc cuûa nghieäp baát thieän. Dò thuïc cuûa nghieäp thieän cuøng vôùi dò thuïc cuûa nghieäp thieän laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi dò thuïc cuûa nghieäp baát thieän chæ laø moät Taêng thöôïng. Nghieäp baát thieän noùi cuõng nhö vaäy. Ñaïi chuûng dò thuïc cuûa nghieäp thieän laïi coù hai loaïi, ñoù laø trôøi vaø ngöôøi. Trôøi vaø trôøi laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi ngöôøi chæ laø moät Taêng thöôïng. Loaøi ngöôøi noùi cuõng nhö vaäy. Ñaïi chuûng cuûa trôøi laïi coù

hai loaïi, ñoù laø coõi Duïc-Saéc. Coõi Duïc cuøng vôùi coõi Duïc laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi coõi Saéc chæ laø moät Taêng thöôïng. Coõi Saéc noùi cuõng nhö vaäy. Ñaïi chuûng cuûa coõi Saéc laïi coù boán loaïi, ñoù laø Tónh löï thöù nhaát cho ñeán Tónh löï thöù tö. Tónh löï thöù nhaát cuøng vôùi Tónh löï thöù nhaát laøm Nhaân- Taêng thöôïng, cuøng vôùi Tónh löï khaùc chæ laø moät Taêng thöôïng; cho ñeán Tónh löï thöù tö noùi cuõng nhö vaäy. Ñaïi chuûng dò thuïc cuûa nghieäp baát thieän laïi coù ba loaïi, ñoù laø ñòa nguïc-baøng sinh vaø ngaï quyû. Ñòa nguïc cuøng vôùi ñòa nguïc laøm Nhaân-Taêng thöôïng, cuøng vôùi hai neõo khaùc chæ laø Taêng thöôïng. Baøng sinh vaø ngaï quyû noùi cuõng nhö vaäy. Nhö noùi veà dò thuïc, nuoâi lôùn cuõng nhö vaäy. Nhö noùi veà beân traùi, beân phaûi cuõng nhö vaäy. Nhö noùi veà Ñaïi chuûng sôû y cuûa Nhaõn xöù, cho ñeán Ñaïi chuûng sôû y cuûa Phaùp xöù cuõng nhö vaäy. Trong naøy khaùc nhau, ñoù laø naêm xöù beân ngoaøi coù thaân mình vaø thaân khaùc; tình vaø phi tình... sai bieät neân suy nghó! Hoûi: Cuøng neõo-cuøng ñòa maø xöù sôû sai bieät, laàn löôït chuyeån ñoåi höôùng veà nhau laø coù nhaân hay khoâng? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Khoâng coù nhaân. Ñieàu naøy khoâng hôïp lyù, bôûi vì coù Ñaïi chuûng laø saùt-na, ñoù laø Nguõ tònh cö voán coù Ñaïi chuûng, töø voâ thæ sinh töû chöa heà daáy khôûi. Möôøi moät loaïi nhö caùc saéc sôû taïo... döïa theo Ñaïi chuûng tröôùc ñaây noùi roäng ra neân bieát. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi saéc sôû taïo laø maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng.

Nhaân laø naêm nhaân, ñoù laø nhaân Sinh khôûi-nhaân Nöông töïa-nhaân Toàn taïi-nhaân Duy trì vaø nhaân Nuoâi döôõng. Taêng thöôïng, nghóa laø khoâng ngaên ngaïi ñoái vôùi sinh khôûi, vaø chæ rieâng khoâng coù chöôùng ngaïi. Coù ngöôøi noùi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Xuùc sôû taïo laøm nhaân Ñoàng loaïi. Ñieàu naøy khoâng hôïp lyù, bôûi vì Ñaïi chuûng vaø Xuùc sôû taïo khoâng phaûi laø ñoàng loaïi. Hoûi: Saéc sôû taïo cuøng vôùi saéc sôû taïo laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø ba nhaân, ñoù laø Caâu höõu- Ñoàng loaïi vaø Dò thuïc. Taêng thöôïng, nghóa laø khoâng ngaên ngaïi ñoái vôùi sinh khôûi, vaø chæ rieâng khoâng coù chöôùng ngaïi. Ñaây laø noùi theo töôùng chung, noùi sai bieät thì döïa theo Ñaïi chuûng tröôùc ñaây nhö lyù neân suy nghó!

Hoûi: Saéc sôû taïo cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Dò thuïc. Taêng thöôïng, nghóa laø khoâng ngaên ngaïi ñoái vôùi sinh khôûi, vaø chæ rieâng khoâng coù chöôùng ngaïi. Coù ngöôøi noùi: Taïo xuùc cuøng vôùi caùc Ñaïi chuûng laøm nhaân Ñoàng loaïi. Ñieàu naøy khoâng hôïp lyù, bôûi vì Taïo xuùc vaø Ñaïi chuûng khoâng phaûi laø ñoàng loaïi. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi taâm-taâm sôû phaùp laøm maáy duyeân? Ñaùp: Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Sôû duyeân, nghóa laø laøm sôû duyeân cho phaùp töông öng vôùi Thöùc thaân kia, vaø laøm sôû duyeân cho phaùp töông öng vôùi YÙ thöùc kia. Thaân thöùc vaø phaùp töông öng, choïn laáy töï töôùng; YÙ thöùc vaø phaùp töông öng, choïn laáy töï töôùng-coïng töôùng. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Taâm-taâm sôû phaùp cuøng vôùi taâm-taâm sôû phaùp laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø naêm nhaân, ñoù laø Töông öng-Caâu höõu-Ñoàng loaïi-Bieán haønh vaø Dò thuïc. Ñaúng voâ giaùn, nghóa laø taâm- taâm sôû phaùp ñaúng voâ giaùn, taâm-taâm sôû phaùp hieän roõ ôû tröôùc maét. Sôû duyeân, nghóa laø taâm-taâm sôû phaùp cuøng vôùi taâm-taâm sôû phaùp laøm sôû duyeân. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Taâm-taâm sôû phaùp cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Dò thuïc. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Nhaõn xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø naêm nhaân, ñoù laø naêm nhaân nhö Sinh khôûi… Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Nhaõn xöù cuøng vôùi Nhaõn xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Ñoàng loaïi. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Nhaõn xöù cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Moät Taêng thöôïng, nghóa veà Taêng thöôïng noùi nhö tröôùc. Nhö Nhaõn xöù, nhó-tyû-thieät-thaân-höông-vò xöù cuõng nhö vaäy. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Saéc xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø naêm nhaân, ñoù laø naêm nhaân nhö Sinh khôûi… Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Saéc xöù cuøng vôùi Saéc xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp? Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø hai nhaân, ñoù laø Ñoàng loaïi vaø Dò thuïc. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc.

Hoûi: Saéc xöù cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Dò thuïc.Taêng thöôïng, noùi nhö

tröôùc. Nhö Saéc xöù, thanh-xuùc xöù cuõng nhö vaäy. Noùi chung thì tuy laø nhö vaäy maø nghóa coù khaùc, ñoù laø Ñaïi chuûng cuøng vôùi Thanh xöù laøm Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø naêm nhaân, ñoù laø naêm nhaân nhö Sinh khôûi... Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Thanh xöù cuøng vôùi Thanh xöù laøm Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Ñoàng loaïi; Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Thanh xöù cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Dò thuïc; Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Ñaïi chuûng cuøng vôùi Xuùc xöù laøm Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø baûy nhaân, ñoù laø naêm nhaân nhö Sinh khôûi..., vaø Caâu höõu-Ñoàng loaïi; Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Xuùc xöù cuøng vôùi Xuùc xöù laøm Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø baûy nhaân, ñoù laø naêm nhaân nhö Sinh khôûi...,vaø Caâu höõu- Ñoàng loaïi; Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Xuùc xöù cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø hai nhaân, ñoù laø Caâu höõu vaø Ñoàng loaïi; Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi YÙ xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp: Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Sôû duyeân, ñoù laø laøm sôû duyeân cho Thaân thöùc vaø YÙ thöùc, Thaân thöùc choïn laáy töi töôùng, YÙ thöùc choïn laáy töi töôùng-coïng töôùng, Thaân thöùc choïn laáy thì hoaëc laø moät-hoaëc laø nhieàu, noùi roäng ra nhö tröôùc. Hoûi: YÙ xöù cuøng vôùi YÙ xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø ba nhaân, ñoù laø Ñoàng loaïi-Bieán haønh vaø Dò thuïc. Ñaúng voâ giaùn, nghóa laø YÙ xöù ñaúng voâ giaùn, YÙ xöù hieän roõ ôû tröôùc maét. Sôû duyeân, ñoù laø YÙ xöù laøm sôû duyeân cho YÙ xöù. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Ñaây laø döïa vaøo töôùng chung cuûa chuûng loaïi maø noùi. Nhöng YÙ xöù coù saùu loaïi, ñoù laø Nhaõn thöùc cho ñeán YÙ thöùc. Trong naøy, Nhaõn thöùc cuøng vôùi Nhaõn thöùc laøm Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Taêng thöôïng, khoâng phaûi laø Sôû duyeân. Nhaân laø hai nhaân, ñoù laø Ñoàng loaïi vaø Dò thuïc. Ñaúng voâ giaùn, nghóa laø Nhaõn thöùc ñaúng voâ giaùn, Nhaõn thöùc hieän roõ ôû tröôùc maét. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Khoâng phaûi laø Sôû duyeân, bôûi vì Nhaõn thöùc chæ duyeân vôùi saéc, Nhaõn thöùc khoâng phaûi laø saéc. Nhö Nhaõn thöùc cuøng vôùi Nhaõn thöùc, Nhaõn thöùc cuøng vôùi nhó-tyû-thieät-thaân thöùc cuõng nhö vaäy. Nhaõn thöùc cuøng vôùi YÙ thöùc laøm Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø hai nhaân, ñoù laø Ñoàng loaïi vaø Dò thuïc. Ñaúng voâ

giaùn, nghóa laø Nhaõn thöùc ñaúng voâ giaùn, YÙ thöùc hieän roõ ôû tröôùc maét. Sôû duyeân, nghóa laø Nhaõn thöùc laøm sôû duyeân cho YÙ thöùc. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Nhö Nhaõn thöùc ñoái vôùi saùu thöùc, nhó-tyû-thieät-thaân thöùc ñoái vôùi saùu thöùc cuõng nhö vaäy. YÙ thöùc cuøng vôùi YÙ thöùc laøm Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø ba nhaân, ñoù laø Ñoàng loaïi-Bieán haønh vaø Dò thuïc. Ñaúng voâ giaùn, nghóa laø YÙ thöùc ñaúng voâ giaùn, YÙ thöùc hieän roõ ôû tröôùc maét. Sôû duyeân, nghóa laø YÙ thöùc laøm sôû duyeân cho YÙ thöùc. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. YÙ thöùc cuøng vôùi Nhaõn thöùc laøm Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Taêng thöôïng, khoâng phaûi laø Sôû duyeân. Nhaân laø ba nhaân, ñoù laø Ñoàng loaïi-Bieán haønh vaø Dò thuïc. Ñaúng voâ giaùn,

nghóa laø YÙ thöùc ñaúng voâ giaùn, Nhaõn thöùc hieän roõ ôû tröôùc maét. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Khoâng phaûi laø Sôû duyeân, bôûi vì Nhaõn thöùc chæ duyeân vôùi saéc, YÙ thöùc khoâng phaûi laø saéc. Nhö YÙ thöùc ñoái vôùi Nhaõn thöùc, YÙ thöùc ñoái vôùi thöùc khaùc cuõng nhö vaäy. Hoûi: Naêm thöùc nhö nhaõn...laàn löôït chuyeån ñoåi khoâng giaùn ñoaïn hieän roõ ôû tröôùc maét hay khoâng? Ñaùp: Caùc sö Du-giaø noùi: Naêm thöùc nhö nhaõn... laàn löôït chuyeån ñoåi khoâng giaùn ñoaïn khoâng hieän roõ ôû tröôùc maét, bôûi vì ñeàu töø yù thöùc khoâng giaùn ñoaïn maø sinh ra. Caùc Luaän sö A-tyø-ñaït-ma noùi: Naêm thöùc nhö nhaõn... laàn löôït chuyeån ñoåi ñeàu nhaát ñònh khoâng giaùn ñoaïn maø khôûi leân. Neáu khoâng nhö vaäy thì traùi vôùi chöông Caên Uaån noùi, nhö chöông aáy noùi: “Khoå caên cuøng vôùi Khoå caên laøm Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Taêng thöôïng, khoâng phaûi laø Sôû duyeân.” Hoûi: YÙ xöù cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Dò thuïc; Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Phaùp xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân-Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø baûy nhaân, ñoù laø naêm nhaân nhö Sinh khôûi..., vaø Caâu höõu-Ñoàng loaïi. Sôû duyeân, ñoù laø laøm sôû duyeân cho phaùp töông öng vôùi Thaân thöùc vaø phaùp töông öng vôùi YÙ thöùc. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Phaùp xöù cuøng vôùi Phaùp xöù laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân-Ñaúng voâ giaùn-Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø naêm nhaân, töùc laø naêm nhaân nhö Töông öng. Ñaúng voâ giaùn, nghóa laø Phaùp xöù ñaúng voâ giaùn, Phaùp xöù hieän roõ ôû tröôùc maét. Sôû duyeân, nghóa laø Phaùp xöù laøm sôû duyeân cho Phaùp xöù. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc.

Phaùp xöù cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø ba nhaân, ñoù laø Caâu höõu- Ñoàng loaïi vaø Dò thuïc. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Nhaõn caên laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø naêm nhaân, ñoù laø naêm nhaân nhö Sinh khôûi... Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Nhaõn caên cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Moät Taêng thöôïng, nghóa veà Taêng thöôïng noùi nhö tröôùc. Nhö nhaõn caên, nhó-tyû-thieät-thaân-nam-nöõ caên cuõng nhö vaäy. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Maïng caên laøm maáy duyeân? Ñaùp: Moät Taêng thöôïng, nghóa veà Taêng thöôïng noùi nhö tröôùc. Hoûi: Maïng caên cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Moät Taêng thöôïng, nghóa veà Taêng thöôïng noùi nhö tröôùc. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi YÙ caên laøm maáy duyeân? Ñaùp: Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng, nghóa veà Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng ñeàu noùi nhö tröôùc. Hoûi: YÙ caên cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Nhaân vaø Taêng thöôïng. Nhaân laø moät nhaân, ñoù laø nhaân Dò thuïc; Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Nhö YÙ caên, laïc-khoå-hyû-öu-xaû-tín-tinh tieán-nieäm-ñònh-tueä caên cuõng nhö vaäy. Hoûi: Ñaïi chuûng cuøng vôùi Vò tri ñöông tri caên laøm maáy duyeân? Ñaùp: Sôû duyeân vaø Taêng thöôïng. Sôû duyeân, nghóa laø caùc Ñaïi chuûng laøm sôû duyeân cho Khoå nhaãn-Khoå trí, Taäp nhaãn-Taäp trí, vaø caên töông öng. Taêng thöôïng, noùi nhö tröôùc. Hoûi: Vò tri ñöông tri caên cuøng vôùi Ñaïi chuûng laøm maáy duyeân? Ñaùp: Moät Taêng thöôïng, nghóa veà Taêng thöôïng noùi

nhö tröôùc. Nhö Vò tri ñöông tri caên, Dó tri caên vaø Cuï tri caên cuõng nhö vaäy. Hoûi: Ñaïi chuûng ñoái vôùi Xöù hoûi-ñaùp coù ba, vì sao ñoái vôùi Caên hoûi- ñaùp chæ coù hai? Ñaùp: Bôûi vì yù cuûa ngöôøi soaïn luaän muoán nhö vaäy, nghóa laø luaän ñaõ soaïn ra tuøy theo yù muoán cuûa ngöôøi aáy maø soaïn luaän, nhöng laøm cho khoâng traùi vôùi phaùp töôùng, vì vaäy khoâng caàn phaûi vaën hoûi veà ñieàu aáy. Coù ngöôøi noùi: Ñaây laø caùch noùi coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy theå hieän nhieàu loaïi vaên töø-nhieàu loaïi giaûi thích, neâu baøy roõ raøng veà nghóa khieán cho deã hieåu. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy theå hieän hai moân loaïi-hai phöông thöùc cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: Caùc Caên töùc laø do Xöù thaâu nhieáp, neáu noùi ñeán Xöù thì neân bieát laø ñaõ noùi ñeán Caên, vì vaäy khoâng hoûi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy môû roäng vaø toùm löôïc daàn daàn,

nghóa laø baét ñaàu hoûi laø boán-tieáp theo laø ba-sau cuøng laø hai, bôûi vì tröôùc noùi môû roäng-sau coù theå döïa theo bieát ñöôïc, vì boû bôùt vaên phöùc taïp daàn daàn toùm löôïc maø noùi. Hoûi: Saéc phaùp ñoái vôùi Saéc phaùp coù nhaân Ñoàng loaïi hay khoâng? Ñaùp: Caùc Sö phöông Taây- Toân giaû Thí Duï noùi: “Saéc ñoái vôùi Saéc khoâng coù nhaân Ñoàng loaïi.” Caùc Sö phaùi Ñoái Phaùp noùi: “Saéc ñoái vôùi Saéc coù nhaân Ñoàng loaïi.” Nhö trong phaàn nhaân Ñoàng loaïi ôû chöông Taïp Uaån tröôùc ñaây ñaõ phaân bieät nhieàu. Hoûi: Vì sao boán Ñaïi chuûng cuøng sinh-cuøng truù-cuøng dieät maø khoâng töông öng, taâm-taâm sôû phaùp cuøng sinh-cuøng truù-cuøng dieät maø laïi noùi laø töông öng? Ñaùp: Nhö boán Ñaïi chuûng coù luùc giaûm-coù luùc taêng, taâm-taâm sôû phaùp thì khoâng nhö vaäy. Trong naøy, sinh nghóa laø naêng sinh-sôû sinh, truù nghóa laø naêng truù-sôû truù vaø naêng dò-sôû dò, dieät nghóa laø naêng dieät-sôû dieät. Hoûi: Caùc phaùp höõu vi ñeàu coù sinh-truù-dieät, vì sao laïi noùi laø cuøng sinh- cuøng truù- cuøng dieät? Ñaùp: Coù nhaân duyeân cho neân noùi ñeàu coù sinh-truù-dieät, nghóa laø coù caùc töôùng khaùc nhau, nhieàu töôùng cho neân khoâng phaûi laø moät töôùng. Coù nhaân duyeân cho neân noùi cuøng sinh- cuøng truù-cuøng dieät, nghóa laø taát caû ñeàu khoâng lìa khoûi thôøi gian moät saùt-na..., bôûi vì sinh-truù-dieät ôû trong moät luùc. Hoûi: Theå cuûa boán Ñaïi chuûng coù taêng giaûm hay khoâng? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Caû hai ñeàu coù sai laàm. Neáu coù taêng giaûm thì leõ naøo khoâng taùch rôøi nhau? Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu trong vaät cöùng maø cöïc vi cuûa ñòa nhieàu thì thuûy-hoûa-phong seõ ít, cöïc vi cuûa ñòa tuøy theo löôïng xen taïp cuûa thuûy..., loaïi khaùc thì taùch rôøi nhau; cho ñeán vaät ñoäng noùi cuõng nhö vaäy. Neáu khoâng coù taêng giaûm thì caùc vaät nhö nöôùc-ñaù..., leõ ra khoâng coù theå trôû thaønh khaùc nhau nhö cöùng-meàm...? Ñaùp: Neân noùi laø Theå cuûa Ñaïi chuûng coù taêng giaûm. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao noùi laø khoâng taùch rôøi nhau? Ñaùp: Tuy coù taêng giaûm maø khoâng taùch rôøi nhau, bôûi vì laàn löôït chuyeån ñoåi giuùp ñôõ nhau cuøng laøm nhöõng vieäc laøm. Nhö trong vaät cöùng tuy cöïc vi cuûa ñòa nhieàu maø thuûy-hoûa-phong ít, nhöng taùch rôøi thuûy... thì ñòa yeáu ôùt khoâng coù theå laøm ñöôïc nhöõng vieäc laøm; cho ñeán vaät ñoäng noùi cuõng nhö vaäy. Nhö nhieàu thoân xoùm cuøng nhau lo lieäu moät söï vieäc, tuy coù soá ngöôøi nhieàu ít khoâng gioáng nhau, maø caàn phaûi hoã trôï laãn nhau chöù

khoâng coù theå taùch rôøi nhau.

Hoûi: Theå cuûa taâm-taâm sôû cuõng coù taêng giaûm, taïi sao laïi noùi thì khoâng nhö vaäy? Nghóa laø taâm sôû phaùp coù nhieàu-coù ít ôû trong caùc tuï taâm cuûa ba coõi- ba taùnh- höõu laäu- voâ laäu. Ñaùp: Bôûi vì söï vieäc baèng nhau cho neân khoâng goïi laø taêng giaûm, neáu trong moät taâm coù hai Töôûng-moät Thoï... thì coù theå goïi laø taêng giaûm, nhöng trong moät taâm thì moät Töôûng-moät Thoï baèng nhau cho neân khaùc vôùi Ñaïi chuûng. Coù ngöôøi noùi: Theå cuûa Ñaïi chuûng khoâng coù taêng giaûm. Hoûi: Ñaù-goã...vì sao cöùng-meàm... khaùc nhau? Ñaùp: Bôûi vì theá löïc cuûa Ñaïi chuûng coù taêng theâm cöïc vi, nhö cöïc vi cuûa boán Ñaïi trong vaät cöùng, soá löôïng cuûa Theå tuy baèng nhau maø theá löïc aáy taêng theâm cöïc vi cuûa ñòa; cho ñeán vaät ñoäng noùi cuõng nhö vaäy. Nhö moät laïng muoái hoøa vôùi moät laïng boät ñaët ôû treân löôõi, muoái sinh ra thöùc maïnh hôn-boät sinh ra thöùc yeáu hôn nhieàu; ôû ñaây cuõng nhö vaäy. Thí duï veà nöôùc-giaám cuøng hoøa vaøo nhau sinh ra Thieät thöùc, thí duï veà kim nhoïn- loâng chim sinh ra Thaân thöùc, noùi roäng ra cuõng nhö vaäy. Hoûi: Taâm-taâm sôû phaùp cuõng coù taêng theâm cöïc vi, nhö Chæ Man laø lôïi caên, Xaø Noâ laø ñoän caên, taïi sao noùi laø khoâng nhö vaäy? Ñaùp: Nhö boán Ñaïi chuûng coù theá löïc thoâ thieån roõ raøng, cöïc vi taêng leân deã daøng bieát roõ, vì vaäy noùi ñeán ñieàu aáy; taâm-taâm sôû phaùp thì khoâng nhö vaäy. Vì vaäy, Ñaïi chuûng khoâng noùi ñeán töông öng. Vaû laïi, taâm-taâm sôû phaùp ñeàu coù sôû duyeân, boán Ñaïi chuûng khoâng coù sôû duyeân, khoâng phaûi laø phaùp khoâng coù sôû duyeân maø coù theå noùi ñeán töông öng. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì taâm-taâm sôû phaùp coù sôû y, coù haønh töôùng, coù phaùt ngoä, cho neân chaéc chaén coù sôû duyeân, coù sôû duyeân cho neân luoân luoân töông öng khoâng taùch rôøi nhau; boán Ñaïi chuûng traùi ngöôïc vôùi ñieàu naøy, cho neân khoâng coù sôû duyeân, bôûi vì khoâng coù sôû duyeân cho neân tuy khoâng taùch rôøi nhau maø khoâng töông öng. Khoâng taùch rôøi nhau coù hai loaïi: 1. Ñaïi chuûng khoâng taùch rôøi nhau cuøng taïo ra moät saéc. 2. Taâm-taâm sôû phaùp khoâng taùch rôøi nhau cuøng duyeân vaøo moät caûnh. Naêm uaån tuy laø cuøng thuoäc veà moät thaân, maø khoâng coù hai söï vieäc naøy chöù khoâng phaûi laø khoâng taùch rôøi nhau, vì vaäy Ñaïi chuûng khoâng noùi ñeán töông öng. Hoûi: Vì sao bieát ñöôïc boán Ñaïi chuûng naøy luoân luoân khoâng taùch rôøi nhau? Ñaùp: Bôûi vì töï töôùng taùc nghieäp trong taát caû caùc tuï ñeàu coù theå ñaït

ñöôïc. Nghóa laø trong tuï cöùng thì töï töôùng cuûa ñòa giôùi hieän baøy roõ raøng coù theå ñaït ñöôïc, cho neân coù nghóa thaønh töïu cao nhaát. ÔÛ trong tuï naøy neáu khoâng coù thuûy giôùi, thì vaøng-baïc-saét theùp...seõ khoâng coù theå tieâu maát, vaø neáu nöôùc khoâng coù thì Ñaïi chuûng aáy seõ phaân taùn. Neáu khoâng coù hoûa giôùi thì ñaù soûi...ñaùnh vaøo nhau khoâng sinh ra löûa, vaø neáu löûa khoâng coù thì khoâng coù theå thaønh thuïc, Ñaïi chuûng aáy seõ thoái röõa hö hoaïi. Neáu khoâng coù phong giôùi thì seõ khoâng coù chuyeån ñoäng, vaø neáu khoâng coù gioù thì Ñaïi chuûng aáy seõ khoâng coù söï taêng tröôûng. ÔÛ trong tuï öôùt thì töï töôùng cuûa thuûy giôùi hieän baøy roõ raøng coù theå ñaït ñöôïc, cho neân coù nghóa

thaønh töïu cao nhaát. ÔÛ trong tuï naøy neáu khoâng coù ñòa giôùi thì ñeán phaàn vò giaù reùt seõ khoâng thaønh baêng laïnh, vaø neáu ñaát khoâng coù thì thuyeàn beø… seõ chìm maát. Neáu khoâng coù hoûa giôùi thì seõ khoâng coù thôøi tieát noùng aám, vaø neáu löûa khoâng coù thì Ñaïi chuûng aáy seõ thoái röõa hö hoaïi. Neáu khoâng coù phong giôùi thì seõ khoâng coù chuyeån ñoäng, vaø neáu gioù khoâng coù thì seõ khoâng coù söï taêng tröôûng. ÔÛ trong tuï noùng thì töï töôùng cuûa hoûa giôùi hieän baøy roõ raøng coù theå ñaït ñöôïc, cho neân coù nghóa thaønh töïu cao nhaát. ÔÛ trong tuï naøy neáu khoâng coù ñòa giôùi thì ñeøn neán… seõ khoâng theå naøo chaùy laïi ñöôïc, vaø neáu ñaát khoâng coù thì seõ khoâng duy trì ñöôïc moïi vaät. Neáu khoâng coù thuûy giôùi thì seõ khoâng sinh ra doøng chaûy, vaø neáu khoâng coù löûa thì ngoïn löûa seõ khoâng tuï laïi ñöôïc. Neáu khoâng coù phong giôùi thì seõ khoâng chuyeån ñoäng, vaø neáu khoâng coù gioù thì seõ khoâng coù söï taêng tröôûng. ÔÛ trong tuï ñoäng thì töï töôùng cuûa phong giôùi hieän baøy roõ raøng coù theå ñaït ñöôïc, cho neân coù nghóa thaønh töïu cao nhaát. ÔÛ trong tuï naøy neáu khoâng coù ñòa giôùi thì chaïm vaøo töôøng vaùch… ngaên ngaïi seõ khoâng quay trôû laïi, vaø neáu ñaát khoâng coù thì seõ khoâng duy trì ñöôïc moïi vaät. Neáu khoâng coù thuûy giôùi thì seõ khoâng coù gioù laïnh, vaø neáu nöôùc khoâng coù thì Ñaïi chuûng aáy seõ phaân taùn. Neáu khoâng coù hoûa giôùi thì seõ khoâng coù gioù noùng, vaø neáu löûa khoâng coù thì Ñaïi chuûng aáy seõ thoái röõa hö hoaïi. Hoûi: Töôùng cuûa boán Ñaïi chuûng naøy khaùc nhau, laàn löôït chuyeån ñoåi traùi ngöôïc nhau, taïi sao cuøng luùc khoâng rôøi nhau maø khôûi leân? Ñaùp: Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy:“Töôùng khaùc nhau-traùi ngöôïc nhau-nhaân duyeân khaùc nhau, khoâng phaûi laø caùc töôùng khaùc nhau ñeàu nhaát ñònh traùi ngöôïc nhau. Caùc phaùp khoâng traùi ngöôïc nhau maø töôùng khaùc nhau, coù theå cuøng luùc daáy khôûi khoâng taùch rôøi laãn nhau, nhö boán Ñaïi chuûng vaø höông-vò-xuùc-xanh-vaøng… Caùc phaùp coù töôùng khaùc nhau maø traùi ngöôïc laãn nhau, chaéc chaén khoâng cuøng luùc daáy

khôûi maø khoâng taùch rôøi nhau, nhö cuûi vaø löûa, möa ñaù vaø luùa maï, thuoác vaø beänh, saùng vaø toái.”

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.